

عنوان مقاله:

ارزیابی سازگاری ارقام مختلف کلزا (*Brassica napus* L.) تحت شرایط آب و هوایی منطقه شیروان

محل انتشار:

مجله تولید گیاهان زراعی، دوره 12، شماره 2 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

عباس فروغی - فارغ التحصیل دکتری زراعت

عباس بیابانی - عضو هیئت علمی

علی راحمی کاریزکی - استادیار دانشگاه گنبد کاووس

قربانعلی رسام - هیات علمی

خلاصه مقاله:

چکیده مقدمه کلزا مهمترین دانه روغنی است که در بین دانه‌های روغنی جهان بیشترین رشد را در دهه‌های اخیر داشته و امروزه مقام سوم را پس از سویا و نخل روغنی در فراورده‌های روغن نباتی احراز کرده است (7). عملکرد کلزا در سال 2003 میلادی در جهان و ایران به ترتیب 1567 و 1592 بوده که در سال 2014 به 2043 و 2125 کیلوگرم در هکتار افزایش یافته است (15). متخصصان فیزیولوژی گیاهان زراعی میبایست شاخصهای فیزیولوژیک مهمی را که در گذشته باعث افزایش عملکرد شده‌اند و در آینده نیز میتوانند به پیشرفت بهنژادی در افزایش کمی و کیفی کمک کنند، شناسایی نمایند (3). بنابراین این مطالعه با هدف بررسی صفات فیزیولوژیک مرتبط با بهبود عملکرد ارقام کلزا انجام گرفت. مواد و روش ها این آزمایش در قالب طرح بلوک های کامل تصادفی در چهار تکرار در طی سال های زراعی 1393-94 و 1394-95 به اجرا درآمد. تیمارهای آزمایشی شامل 20 رقم و لاین کلزا بود. ثبت مراحل فنولوژیک به روش سیلوستر- برادلی (1984) صورت گرفت. به منظور اندازه گیری سطح برگ و زیست توده اولین نمونه برداری تخریبی در نیمه دوم اسفند ماه (قبل از به ساقه رفتن ارقام) صورت گرفت و به فاصله 8 الی 10 روز نمونه برداری های بعدی تا رسیدگی فیزیولوژیک ادامه یافت. در پایان فصل رشد (مرحله رسیدگی برداشت) عملکرد و اجزای عملکرد اندازه گیری شدند. به منظور بررسی شاخص های رشد، ارقام بر اساس تجزیه کلاستر به سه گروه با عملکرد بالا (Bilbao)، متوسط (کرج 3) و پایین (ساری گل) تقسیم شدند و از هر گروه یک نماینده انتخاب گردید. نتایج و بحث نتایج نشان داد که بین ارقام مورد مطالعه از لحاظ صفات فنولوژیک تفاوت معنی داری وجود داشت. به طوری که ارقام ساری گل، طلایه، شیرالی، ظفر و زرفام زودتر از سایر ارقام به مرحله رسیدگی فیزیولوژیک رسیدند. همبستگی مثبت و معنی دار دوام گل دهی با عملکرد ($r=66/0^{**}$) و تعداد خورجین در بوته ($r=88/0^{**}$) اهمیت این دوره را در تعیین عملکرد نشان داد. همچنین مهمترین مرحله تعیین کننده عملکرد (دوام گل دهی) تحت تاثیر شرایط محیطی همانند دما، تشعشع و بارندگی قرار گرفت. رقم Bilbao نسبت به دو رقم کرج 3 و ساری گل دارای شاخص سطح برگ بالاتری بود. همچنین رقم ساری گل زودتر از دو رقم دیگر به حداکثر شاخص سطح برگ دست یافت. همبستگی قوی بین عملکرد و حداکثر تجمع ماده خشک وجود داشت ($r=81/0^{**}$). همزمانی شاخص سطح برگ حداکثر با تشعشع خورشیدی بیشتر برای دست یابی به حداکثر عملکرد بسیار مهم می باشد. مقدار CGR در سال اول به طور معنی داری از سال دوم بیش تر بود. وجود شرایط تشعشی دریافتی مطلوب تر در سال اول و هوای بارانی و ابری بیش تر در سال دوم علت تفاوت شاخص های رشد در دو سال بود. تعداد غلاف در بوته، تعداد دانه در غلاف، شاخص برداشت، درصد روغن، عملکرد دانه و عملکرد بیولوژیک در سال اول نسبت به سال دوم بیشتر بود. بخشی از تفاوت عملکرد بین دو سال با کاهش شاخص های رشد مرتبط بوده و بخش دیگر کاهش شاخص برداشت در سال دوم آزمایش می باشد. به طور کلی، عملکرد بیولوژیک، شاخص برداشت، روز تا رسیدن به شاخص سطح برگ حد ...

کلمات کلیدی:

تشعشع خورشیدی، شاخص برداشت، شاخص سطح برگ، خصوصیات فنولوژی، عملکرد دانه

